

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZASCI I ADMINISTRACJI W LUBLINIE
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕРЕЗІВСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ ОНПУ
ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ
ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ.
М.Є. ЖУКОВСЬКОГО «ХАІ»

*Світлій пам'яті нашого друга та колеги
Сергія Харлампійовича Яворського
присвячується*

МАТЕРІАЛИ

**Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЕРЖАВНО–ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»
21-23 червня 2017 року, м. Одеса**

УДК 342.5 (477)

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державно-правового розвитку України» містить тези наукових праць, у яких розглядаються: сучасний стан та перспективи розвитку національної правової системи України, реформи в сфері державного управління України в рамках вивчення міжнародного досвіду та розкриття вітчизняних реалій, трансформаційні процеси в сучасному українському суспільстві, державі та економіці. Окремо увагу приділено характеристиці української політичної системи та пошукам шляхів підвищення ефективності її функціонування. Також розглянуто філософський, історичний та культурологічний аспекти суспільно-політичного розвитку України. Не залишилася осторонь й державна інформаційна політика в нашій країні та шляхи її реалізації.

Редакційна колегія:

Марущак В.П. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри права і законотворчого процесу Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України;

Білоусов О.С. – доктор політичних наук, професор кафедри правознавства Одеського національного політехнічного університету;

Чістякова І.М. – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри правознавства Одеського національного політехнічного університету;

Гегечкорі О.В. – доцент, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України;

Прилуцька А.Є. - канд. філос. наук, проф. ХАІ, завідувач кафедри документознавства та української мови, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»;

Гладка Т.І. - кандидат наук з державного управління, викладач кафедри філософії і суспільних наук, Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава);

Шевченко В.П. – директор Березівського вищого професійного училища ОНПУ, викладач вищої категорії, відмінник освіти України;

Шевченко Г.О. – заступник директора з навчально-методичної роботи та міжнародних зв'язків Березівського вищого професійного училища ОНПУ, викладач вищої категорії;

Кривдіна І.Б. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства Одеського національного політехнічного університету (відповідальний секретар);

Моїсеєва Т.М. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства Одеського національного політехнічного університету.

Рецензенти:

Пахомова Т.І. – доктор наук з державного управління, професор кафедри права і законотворчого процесу Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України;

Сухотеріна Л.І. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри політології Одеського національного політехнічного університету;

Оганісян М.С. – кандидат філософських наук, доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України.

Актуальні питання державно–правового розвитку України:
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті нашого друга та колеги Сергія Харлампійовича Яворського (21-23 червня 2017 р., м. Одеса). – К.: Каравела, 2017. – 148 с.

ЗМІСТ

Оборський Г.О. Реформування освіти в Україні в контексті реалізації євроінтеграційного напрямку.....6

СЕКЦІЯ 1 «НАЦІОНАЛЬНА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

Букач В.М. Правова культура.....10

Латишева В.В. Аналіз законодавчих новацій щодо регулювання діяльності органів державної виконавчої служби України.....12

Львова Є.О. До питання про сучасні тенденції та межі реконструкції конституційних принципів.....15

Чістякова І.М. Інститут поліцейського омбудсмену в Україні.....17

Шевченко Б.Г. Правова освіченість та сучасна студентська молодь України.....20

СЕКЦІЯ 2 «РЕФОРМИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ»

Бачинська К.В. Державна власність в руслі конституційного процесу...21

Гладка Т.І. Розвиток галузі охорони здоров'я України в умовах децентралізації влади.....23

Зембровські Т. Польський досвід регулювання ринку сільськогосподарських земель очима українських науковців.....27

Марущак В.П. Державне управління – генератор розвитку соціально-економічних процесів.....31

Оганісян М.С. Подолання корупції в Україні: міф чи реальність?.....35

Чабанова К.І. Аспекти впровадження реформ в контексті Угоди про асоціацію Україна-ЄС.....37

СЕКЦІЯ 3 «ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА І СОЦІАЛЬНА СФЕРА В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ»

Бабіна В.О. Значення гуманітарних дисциплін у процесі виховання патріотизму у студентської молоді.....40

Карагяур В.І. Спілкування як механізм соціальної взаємодії.....43

Кривдіна І.Б. Роль Організації Об'єднаних Націй у вирішенні проблем внутрішньо переміщених осіб в Україні.....47

Кутузова Н.Г., Кязымова Г.Х. К вопросу о воспитании патриотизма в условиях вступления Украины в ЕС.....52

Марахина Е.Л. Феномен «соціального безум'я» в українському обществі.....	54
Овчаренко Т.Д. Патріотичне виховання студентів – найважливіший напрямок виховної роботи в сучасних умовах.....	56
Прилуцька А.Є. Університетська наука та її роль у формуванні аксіосфери сучасного українського суспільства.....	59
Татакі Д.Д. До питання про шляхи реформування пенсійної системи України.....	62

СЕКЦІЯ 4 «ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СВІТІ, УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ, ДЕРЖАВІ ТА ЕКОНОМІЦІ»

Гегечкорі О.В., Семенов С.С. Екологічна глобалізація та світоглядна культура.....	66
Іващенко А.Г. Проблеми банківського кредитування малих та середніх підприємств України.....	68
Кучерук М.С. Проголошення Незалежності, «Помаранчева» революція, Революція Гідності: ланки одного ланцюга?.....	72
Піча В.М. Україна в просторі сучасного європейського співтовариства.....	75

СЕКЦІЯ 5 «ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ»

Грушицька І.Б., Ляшенко Д.О. Розвиток та трансформація партійної системи в Україні.....	77
Пелевин Е.Ю., Мамонтова Э.В. Место и роль историко-архитектурного наследия в формировании концептуальных основ государственной политики памяти.....	80
Шановська О.А. Політико-культурна зумовленість сучасних транзитологічних проблем: вплив інтегруючого чинника на стан політичної системи в Україні.....	83

СЕКЦІЯ 6 «СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ, ІСТОРИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ»

Агафонова Є.О. Стереотипи про Україну в сприйнятті європейських країн.....	86
Бандус В.О. Діяльність В.О. Добровольського на посаді завідуючого кафедрою «деталі машин» ОПІ (1923-1941 рр.).....	89
Воробйова Г.В. Материнська відзнака	91

Грицюта О.О. Внесок Київського відділення Російського Технічного Товариства у розвиток технічної освіти.....	94
Зазимко Н.С. Отказ от вредных привычек как фактор здорового образа жизни.....	97
Іваніченко Л.М. На шляху до свободи: боротьба Н. Махна проти комуністично-більшовицьких «визволителів».....	100
Корнієнко К.В. Еволюція політичних поглядів Д. Дорошенка.....	105
Моїсеєва Т.М. Єврейські богадільні у дожовтневий час (статутні принципи діяльності).....	107
Нестеренко О.П. Історія берестяного промислу в Україні.....	109
Ницевич А.Д. Проблемы экологии городского автомобильного транспорта.....	113
Петелкакі В.Ф., Петелкакі В.В., Чередніченко Т.М. Плавання як елемент професійно-прикладної фізичної підготовки.....	117
Федорова А.И. Старообрядцы-поповцы г. Одессы в начале XX в.....	119

СЕКЦІЯ 7 «ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ»

Білоусов О.С. Міжнародне політико-правове співробітництво у подоланні «цифрової нерівності».....	122
Василенко О.П., Нірян О.П. Нормативно-правові аспекти електронного документообігу в Україні.....	126
Гибински Л. Опыт Болгарии в построении электронного управления...128	
Кубко В.П. Організаційне забезпечення комунікативної стратегії туристичної компанії.....	131
Кубко В.П., Компанієць І.І. Застосування консалтинговими службами сучасних методик для пошуку раціональних рішень проблем підприємства.....	134
Мельник О.В. Вплив міфології Радянського Союзу на інформаційну політику України (2014-2017 рр.): за матеріалами Інтернет-ресурсів.....	136
Онуфрієнко Л.В. Документування господарської діяльності підприємства харчової промисловості ТОВ «Групи компаній «Содружество».....	139
Спрінсян В.Г. Понятійний апарат документаційного менеджменту.....	140
Сторчак Д.В. Документаційне забезпечення навчально-методичної діяльності кафедри як структурного підрозділу ВНЗ.....	144
Татакі О.О., Московська Ю.А. Бізнес-план як необхідний аналітичний документ започаткування власної справи.....	145

Утренняя гигиеническая гимнастика способствует более быстрому приведению организма в рабочее состояние после пробуждения, поддержанию высокого уровня работоспособности в течение трудового дня, совершенствованию координации нервно-мышечного аппарата, деятельности сердечно-сосудистой и дыхательной систем. Во время утренней гимнастики и последующих водных процедур активизируется деятельность кожных и мышечных рецепторов, вестибулярного аппарата, повышается возбудимость ЦНС, что способствует улучшению функций опорно-двигательного аппарата и внутренних органов.

Человек – сам творец своего здоровья, за которое надо бороться. С раннего возраста необходимо вести активный образ жизни, закаливаться, заниматься физической культурой и спортом, соблюдать правила личной гигиены – словом, добиваться разумными путями подлинной гармонии здоровья.

Желаем Вам успеха на благо своего здоровья и будущего!

Іваніченко Л.М.

к. і. н., доцент, кафедра історії та етнографії України,
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

НА ШЛЯХУ ДО СВОБОДИ: БОРОТЬБА Н. МАХНА ПРОТИ КОМУНІСТИЧНО-БІЛЬШОВИЦЬКИХ «ВИЗВОЛИТЕЛІВ»

У дослідженні аналізуються основні етапи революційної діяльності Нестора Махна та його союзи з більшовицьким урядом. Автор намагається зрозуміти його погляди на державу та владу, його мотивацію боротьби проти усіх тогочасних режимів. Описуються важка боротьба махновців з радянською владою задля досягнення в Україні суспільного ідеалу.

Нестор Іванович Махно – військовий та політичний діяч, духовний лідер у національно-визвольній боротьбі українського селянства 1918 – 1921 рр. Він став організатором та керівником революційного анархічного руху, командувачем Революційною повстанською армією України та увійшов в історію як «Батько Махно».

У листопаді 1918 р. Нестор Махно очолив боротьбу з режимом С. В. Петлюри, зайняв Гуляйполе, оголосив село «столицею» війська, ввів в ньому облогове становище, утворив і очолив «Гуляйпольський революційний штаб». З початку 1919 р. Н. Махно розпочав боротьбу проти денікінців, військ Директорії та Антанти. У серпні того ж року видає наказ про створення Революційної повстанської армії України (махновців). Суттєва ознака махновського війська, це «армія на колесах». В її лавах воювало 40 тис. піхотинців і 10 тис. кавалеристів. На озброєнні РПА України мала близько 1 тис. кулеметів, поставлених на тачанки й 20 гармат. Особовий

склад пересувався на 12 тис. тачанках. За добу повстанці долали до 100 верст. Можна зустріти інформацію, що праобраз тачанки використовувався англійцями під час Першої світової війни, та це був звичайний транспортний засіб для перевезення бойового кулемета. Але й російські дослідники махновського руху прийшли до висновку, що «саме махновцям належить пріоритет винаходу кулеметної тачанки – грізної зброї часів Громадянської війни» [2, С.17].

Протягом подій в Україні 1918 – 1921 рр. змінилося декілька влад та режимів, кожна з яких вступала в конфлікт з махновським рухом та самим Н. Махно. Особливо напруженими, трагічними були його стосунки з комуністичною владою. З «ворогами трудового селянства» петлюрівцями, денікінцями, а згодом і врангелівцями було все зрозуміло – Батько Махно не бажав повернення старих царських та поміщицьких порядків. Що стосується радянської влади, то Нестор Іванович у перші роки революції був прибічником проголошених нею принципів – влада трудовому народу, безжальна боротьба з контрреволюцією. Та відмінними були шляхи досягнення цього ідеалу. Нестор Махно був прибічником тієї первісної, невикривленої форми соціалізму, що була побудована європейськими мислителями. Метою та ідеалом цих учень було здійснення принципів соціальної справедливості, свободи й рівності, а також суспільного устрою, що втілювали ці принципи. Ці уявлення походять від давніх ідей про «золотий вік», вони розвивалися в багатьох релігіях, а потім у багатьох різновидах утопічного соціалізму. Ідеї вільного розвитку, свободи українського селянства без будь-якої влади стали головною метою Н. Махна. Більшовики ж, що поклали за основу своєї політики теорію «наукового соціалізму» К. Маркса і Ф. Енгельса (мав на меті встановлення диктатури пролетаріату), після Жовтневої революції 1917 р. стали догматизувати й вульгаризувати марксистські положення. Марксизм був поставлений на службу комуністичному режиму. Тому Нестор Махно йшов на союзні угоди з більшовиками задля матеріального забезпечення своєї армії, боротьби проти спільних ворогів-білогвардійців. Одночасно, його махновські загони рятували селян від продзагонів, розповсюджували програми, звернення, газети, що закликали не підкорятися більшовикам. До парткому та комітету КП(б)У сипалися сотні скарг та доносів на дії махновців. Одні заяви стосувалися арештів й допитів партійних робітників, керівників червоноармійськими військами, що проводили махновці; інші – «антикомуністичної пропаганди». Так, секретар Петропавлівського партрайкому у листі до Павлоградського повітового комітету партії розповів про випадок, нібито «вчорашні бандити» переконували селян, що «в політичному відношенні ми вважали нашими ворогами комуністів, вважаємо їх зараз і будемо вважати». В той же час махновці говорили селянам: «якщо ви до цього часу не виконували державну розкладку, не надавали коней і людей та ін., то ви правильно робили, бо це є насилля,

проти чого ми, махновці, боремося» [2, С. 505-507]. Існують думки істориків, що махновсько-більшовицьких союзів було три: у кінці 1918 р., у лютому 1919 та у жовтні 1920. Але стосовно першої угоди документів не знайдено, та й деякі дослідники це підтверджують, цитуючи самого Махна [1]. Ініціатором розриву з Нестором Махном знову і знову виступала радянська влада, яка, на думку В. Данилова та Т. Шаніна «бездоказово звинувачувала Махна в підготовці контрреволюційної змови, покладала вину на його армію за поразки на фронті» [2, С. 19]. Разом з тим, дослідники переконані, що Н. Махно жодного разу не пішов на запропонований йому «білими» союз проти Червоної Армії [2, С. 18].

У 1919 р. бригада під командуванням комбрига Н. Махна, що за союзним договором входила до складу Української радянської армії, билася проти денікінських військ на правому фланзі фронту на лінії Маріуполь-Волноваха. За рейд на Маріуполь 27 березня 1919 р., що сповільнив наступ білих на Москву, комбриг Махно, за деякими відомостями, був нагороджений орденом Червоного Прапора під номером 4 [2, С. 20].

Влітку 1919 р. радянська влада переживала найкритичніший момент свого існування. На Україні вона була ліквідована, виникла безпосередня загроза захоплення білими Москви. У цій обстановці керівництво УСРР переклало частину своїх невдач безпосередньо на Н. Махна. Останній, неодноразово звертався з проханнями, а потім з вимогами надати махновцям підкріплення, бойове спорядження та патрони внаслідок важких боїв з білими козачими формуваннями. Радянське командування це проігнорувало. Більшовицька влада почала звинувачувати Батька Махна у зраді, у воєнних поразках, неодноразової демонстрації невдоволення надто агресивною політикою радянської влади у підконтрольних їй районах. Н. Махно, не бажаючи ставити під удар революційних повстанців, відмовився від командування своєю бригадою у складі Червоної армії. У червні того ж року фельдфебель Л. Троцький надав розпорядження командарму № 14 товаришу Ворошилову схопити Нестора Махна. Але Ворошилов і надіслана до нього з центру згряя чекістів самі мало не загинули, - їх денікінці оточили разом з бронепоездом «імені Руднева». Н. Махно надіслав свої 4 кулемети і взвод кавалеристів, щоб врятувати своїх катів. «Пам'ятаю, як радий був командарм Ворошилов, як він дякував мені через мого ад'ютанта; в надісланій мені записці через свого кур'єра цей самий Ворошилов виявляє свою повагу до мене і наполегливо просить приїхати до нього та з ним разом обговорити ряд найважливіших планів подальшої боротьби» [1]. У цю ж саму ніч звільнення (з 15-го на 16-те червня) Ворошилов розпорядився заарештувати членів махновського штабу Михайлова-Павленко і Бурбигу і 17-го червня їх розстріляв. Після цього Нестор Махно почав вести боротьбу на два фронти, проти «білих» і проти «червоних».

Верховне Червоне командування після погодження з урядом Леніна оголосило Н. Махна і рух махновців поза законом, нерозумно сподіваючись,

що залишене під їх командуванням збройне повстанство поставиться до цього їх злочинного акту, якщо не співчутливо, то мовчазно. Але вперті повстанці-махновці в той же день, як тільки отримали накази про оголошення Н. Махна і руху поза законом, вбили проїжджаючого по фронту заступника А. Круссера, надісланого з центру, і вимагали від своїх командирів негайно переговорити з Батьком Махном і попросити його вказівок, як бути: «чи залишатися під командуванням червоних дурнів і дійсних зрадників революції і далі, або ж почати таку ж жорстоку боротьбу, яку ведемо проти Денікіна, і з цими злочинними червоними дурнями» [1].

Революційно-повстанська армія України поставила за мету звільнення українських територій як від червоних військ, владних радянський установ, так і партійних організацій, та надання прав трудовому українському народу будувати своє незалежне життя на основі безпартійних, безвладних економічних з'їздів і вільних договорів між суспільними, селянськими і робітничими організаціями [2, С. 614].

Під час наступу військ П. Врангеля у вересні - жовтні 1920 р. Н. Махно знову погодився на союз з більшовиками. Та обидві сторони розуміли, що угода тимчасова. Представники махновського штабу начебто стверджували, що приєдналися до комуністів лише для того, щоб отримати користь – запастися вогнеприпасами, а після ліквідації врангелівського фронту, вони підуть проти комуністів [2, с. 506]. В революційних газетах махновці підкреслювали, що новий союз насправді не ґрунтується на якому-небудь компромісі з тієї чи іншої сторони, а викликаний виключно прохідним часом, вимогами моменту, носить лише військовий характер» та задавали питання: «А що буде далі?» [2, С. 503].

Під час Перекопсько-Чонгарської операції Червоної Армії махновські загони першими форсували Сиваш. А на наступний день, 9 листопада, відбили потужну (і вже останню) контратаку врангелівських сил, вміло використавши проти стрімкої ворожої кінноти кулеметні тачанки. 13 листопада махновські вершники увірвалися до Сімферополя, а через два дні досягли Севастополя. Після перемоги над Врангелем радянська влада, якій «білий рух» вже не загрожував, вирішила позбутися свого останнього серйозного ворога – Батька Махна. Червоноармійське військо захопило Гуляйполе і оточило кільцем загони Махна в Криму, але йому вдалося вирватися і кілька місяців махновці вимотували ворога.

У 1921 р. у своєму «Слові до партії комуністів та більшовиків» повстанці описували ту важку ситуацію, що сталася на Україні під час спроб «червоних» захопити українські території. Так, безчинство та насилля більшовицьких ставлеників переходили усілякі кордони. Тілесні покарання, розстріли, спалення будинків, позбавлення свободи призвели до того, що навіть «ті голови, що вагаються та втомлені» готові були взяти гвинтівку і йти у чесний та рішучий бій [2, С. 613]. Ставлення прибічників Н. Махна до комуністичної влади було вкрай негативним, часто письмово прописане у

гострій формі. «Ви ж, революціонери, перевершили коли-небудь існуючий трон тиранів», - писали махновці, а дії більшовицьких визволителів називали інквізицією, бо навіть Микола Кривавий¹ не додумався карати батьків дезертирів.

Червону Армію, що повинна була звільнити весь світ від гніту капіталу, анархісти називали «кріпосною». Нерідко для поповнення її рядів селян зганяли силою. До того ж, комуністичним революціонерам не раз натякали, що їх політика подібна до курсу старого, царського режиму. І навіть під час революції, владу здійснювали «реакційні, старі закляті вороги революції і миколаївські генерали» [2, С. 613]. Гуляйпольські анархісти гнівно писали: «Це ви ... шарлатани - «більшовики-комуністи» п'єте кров революційних повстанців України (махновців) у вдячність за розгром в 19 р. денікінського тилу та в 20 р. у трижневий строк остаточну ліквідацію сил Врангеля. Напевне, ви ще не забули ганебної втечі під Москву ваших частин, які переслідувала купка кавалерії Мамонтова; напевне, ви також усвідомлюєте своє безсилля на врангелівському фронті ... якщо б не наша Революційно-повстанська армія ... то вам України, Криму та Дону не бачити як своїх вух... Ви – комуністи-більшовики – могильники Російської революції»; «ви до цього часу не розумієте, що Махновщина – це не купка, а весь трудовий народ України» [2, С.614].

Витримки з документа, наведені вище, черговий раз свідчать нам, що більшовики прагнули будь-яким шляхом, хоча б цілком за рахунок революції на Україні, знищити «махновщину» фізично і перевернути її суспільні ідеали, і, як писав сам Н. Махно, показати їх революційним трудівникам Росії, як ідеали куркульства і контр-революції. Незважаючи на все це, на думку Батька Махна, сама махновщина, як рух справді революційний, який знає своє місце і роль у великому руслі Революції, не пішла ні на які союзні комбінації з ворожими більшовицькими силами, як пануючої організованої сили вже в авангарді революції [1].

В останній рік діяльності махновського руху ще раз проявився талант Н. Махна як воєначальника та генія маневреної партизанської війни. Багаточисельні загони чекістів та червоноармійців так й не змогли захопити або вбити Батька. У травні 1921 р. Махну вдалося розбити червону кінноту, якою особисто командував кавалер Георгіївського хреста усіх ступенів С. М. Будьонний. Але повне виснаження махновського війська та відправлена на Україну нова армія під командуванням М. В. Фрунзе полишили всі шанси на перемогу. Єдиним порятунком був відхід за Дністер, у Румунію і 28 серпня

¹ Так у народі називали Миколу П. Початок його «кривавої» політики пов'язують з «ходинською катастрофою», коли у 18 травня 1896 р. на московському полі Ходинка загинуло 5 тис. людей (офіційно - 1379 чол., покалічено 900 чол.), які зібралися з приводу святкування 2-х років від дати коронації імператора (Взято з джерела: Массовый убийца Николай Кровавый – объявлен «святым» [Електронний ресурс] // Враг капитала. – Режим доступу: <http://www.1917.com/Atheist/Misc/967806167.html>)

невеликий махновський загін з 78 чоловік перейшов кордон в районі Ямполья. Згодом Нестор Махно оселяється у Франції.

Замість висновку, наведу думки з листа Н. Махна «Наклепникам» у газету «За свободу» від 16 травня 1922 р. [2, С. 725-727]. «Махновщина як визвольних рух – рух народний і революційний. Він народився у народі України і на цьому народі ґрунтується... Махновщина завжди жила та живе народним інстинктом, його революційністю дихає, і для неї поле діяльності – завжди відкрито боротися та затверджувати ідеї трудового народу».

Література:

1. Махно Н. На чужбині 1923-1934 гг.: Записки и статьи. – Париж: Громада, 2004. – 226 с.: ил. / Подборка и предисл. А. Скирда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://rulibs.com/ru_zar/nonf_biography/mahno/0/
2. Нестор Махно: крестьянское движение на Украине. 1918-1921: Документы и материалы / Под ред. В. Данилова и Т. Шанина. – М.: РОССПЭН, 2006. – 1000 с.

Корнієнко К.В.

к. і. н., доцент, кафедра історії та етнографії України,
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ЕВОЛЮЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ Д. ДОРОШЕНКА

8 квітня 2017 р. виповнилось 135 років від дня народження Дмитра Івановича Дорошенка (1885-1951 рр.), відомого українського історика, громадсько-політичного і державного діяча, творчий доробок якого налічує вагомую кількість праць з історії України, української історіографії, історії культури, релігії та церкви. Більшість робіт вченого не втратили своєї актуальності й сьогодні.

Дослідження постаті Д. Дорошенка почалось ще його сучасниками [4]. В роки незалежності України приділено значну увагу аналізу наукової спадщини вченого [1-2], а також його досвіду та участі у державних перетвореннях років української революції [3; 6; 7]. Метою представленого дослідження є актуалізація знань по вивченню політичних поглядів Д. Дорошенка та його бачення державотворення в Україні. Задля досягнення цієї мети розглядається період української революції, у який його політичні позиції протерпіли значної еволюції.

У роки Першої світової війни Д. Дорошенко був співробітником низки громадських організацій, що допомагали мешканцям України, які постраждали від війни. А вже з перших днів революції в Україні Д. Дорошенко перебував в авангарді подій. У березні 1917 р. був обраний